

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یادگیری سازمانی در عصر فناوری اطلاعات

تالیف

زهرة فرامرزی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۶

سرشناسه	: فرامرزی، زهره، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: یادگیری سازمانی در عصر فناوری اطلاعات/ تالیف زهره فرامرزی.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۰ ص: جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۹۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: واژه‌نامه.
موضوع	: یادگیری سازمانی
موضوع	: یادگیری سازمانی -- مدیریت
موضوع	: تکنولوژی اطلاعات -- مدیریت
رده بندی کنگره	: HD۵۸/۸۲/۴۰۲/۱۳۹۴
رده بندی دیویی	: ۳۱۲۴/۶۵۸

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم / تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

یادگیری سازمانی در عصر فناوری اطلاعات

تالیف: زهره فرامرزی

ویراستار علمی: محمدرضا انتظاری

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ: دوم ۱۳۹۶

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۱۹۰۰۰

قیمت ۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌گفتار.....
۱۳	فصل یکم: مقدمه.....
۲۲	نتیجه‌گیری.....
۲۵	فصل دوم: چند اصطلاح مرتبط با یادگیری سازمانی.....
۲۵	آموزش.....
۲۷	آموزش الکترونیکی.....
۲۹	تکنولوژی آموزشی.....
۳۱	مدیریت آموزشی.....
۳۲	تدریس.....
۳۴	تفاوت تدریس و آموزش.....
۳۵	یادگیری.....
۳۸	نظریه‌های یادگیری.....
۳۹	نظریه رفتاری.....
۳۹	نظریه شناختی.....
۴۰	نظریه شرطی کردن عامل.....
۴۰	نظریه یادگیری اجتماعی.....
۴۱	سطوح یادگیری.....
۴۲	یادگیری فردی.....
۴۳	یادگیری تیمی.....
۴۳	یادگیری فرابخشی.....
۴۴	یادگیری سازمانی.....
۴۵	یادگیری الکترونیکی.....
۴۷	تفاوت آموزش و یادگیری.....
۴۸	رویکرد سنتی و نوین آموزش و یادگیری.....
۵۰	یادگیری ترکیبی.....

۵۳	تعاریف یادگیری ترکیبی
۵۴	هدف یادگیری ترکیبی
۵۵	مزایای یادگیری ترکیبی
۵۶	چالش‌های یادگیری ترکیبی
۵۶	تفاوت یادگیری الکترونیکی و یادگیری ترکیبی
۵۸	نتیجه‌گیری

فصل سوم: یادگیری سازمانی

۶۲	تعاریف یادگیری سازمانی
۶۸	انواع یادگیری سازمانی
۶۸	انواع یادگیری سازمانی از دید فایول و لایز
۶۸	یادگیری سطح پایین
۶۹	یادگیری سطح بالا
۶۹	انواع یادگیری سازمانی از دید آرگریس
۶۹	یادگیری تک‌حلقه‌ای
۷۰	یادگیری دو حلقه‌ای
۷۰	یادگیری سه حلقه‌ای (ترکیبی)
۷۱	انواع یادگیری سازمانی از دید مارکوارت
۷۱	انطباقی
۷۲	پیش‌بینی‌کننده
۷۳	ثانویه
۷۳	عملی
۷۴	انواع یادگیری سازمانی از دید سنگه
۷۴	یادگیری برای بقا
۷۴	یادگیری انطباقی
۷۵	یادگیری تعمیمی (مولد)
۷۵	انواع یادگیری سازمانی از دید یانگ
۷۶	یادگیری انطباقی
۷۶	یادگیری پیشگیرانه (آینده‌نگر)

۷۶	یادگیری عملی.....
۷۶	انواع یادگیری سازمانی از دید هابر.....
۷۶	یادگیری ارثی.....
۷۶	یادگیری تجربی.....
۷۷	یادگیری نیابتی.....
۷۷	مراحل یادگیری سازمانی.....
۷۷	فرایند یادگیری سازمانی از دید واله.....
۷۷	فرایند یادگیری سازمانی از دید هابر.....
۷۸	فرایند یادگیری سازمانی از دید کراسن و همکاران.....
۷۹	فرایند یادگیری سازمانی از دید جانگ مین چاو.....
۸۰	فرایند یادگیری سازمانی از دید هدبرگ.....
۸۰	فرایند یادگیری سازمانی از دید پاولوسکی.....
۸۱	فرایند یادگیری سازمانی از دید گاراوان.....
۸۱	فرایند یادگیری از دید دیگر دانشمندان.....
۸۲	مدل‌های یادگیری سازمانی.....
۸۲	مدل دنتون.....
۸۲	مدل مارکوارت.....
۸۳	مدل توماس.....
۸۴	مدل کریتنر و همکاران.....
۸۵	مدل نیف.....
۸۷	مدل سنگه.....
۸۷	مؤلفه‌های یادگیری سازمانی از نگاه سنگه.....
۸۷	قابلیت شخصی.....
۸۸	مدل‌های ذهنی.....
۸۹	آرمان مشترک.....
۹۰	یادگیری گروهی.....
۹۰	تفکر سیستمی.....
۹۱	عوامل مؤثر بر یادگیری سازمانی.....

۱۰۰	مزایای یادگیری سازمانی
۱۰۱	موانع توسعه یادگیری در سازمان
۱۰۴	پیشینه یادگیری سازمانی
۱۰۹	سیر تاریخی یادگیری سازمانی و سازمان یادگیرنده از دید بانی
۱۱۰	سازمان یادگیرنده
۱۱۲	تعاریف سازمان یادگیرنده
۱۱۴	سازمان یادگیرنده جهانی
۱۱۵	تفاوت یادگیری سازمانی و سازمان یادگیرنده
۱۱۷	ویژگی‌های سازمان‌های یادگیرنده
۱۱۹	نتیجه‌گیری

فصل چهارم: چند اصطلاح مرتبط با فناوری اطلاعات..... ۱۲۳

۱۲۳	فناوری
۱۲۴	اطلاعات
۱۲۶	سواد اطلاعاتی
۱۲۷	سیستم اطلاعاتی
۱۲۸	انواع سیستم‌های اطلاعاتی
۱۲۹	جامعه اطلاعاتی
۱۳۱	دولت الکترونیک
۱۳۵	نتیجه‌گیری

فصل پنجم: فناوری اطلاعات ۱۳۷

۱۳۸	تعاریفی از فناوری اطلاعات
۱۴۲	مدل‌های فناوری اطلاعات
۱۴۲	مدل رشد نولان
۱۴۴	مدل رشد سیستم‌های اطلاعاتی گرینر
۱۴۴	مدل ارل
۱۴۶	مدل شبکه استراتژیک مک فارلن _ مک‌کنی
۱۴۷	مدل مرحله‌ای گالیز و شاترلند
۱۴۸	روند تکامل فناوری اطلاعات در سازمان

۱۵۰ عوامل موثر بر فناوری اطلاعات
۱۵۴ مزایای فناوری اطلاعات
۱۵۹ موانع توسعه فناوری اطلاعات
۱۶۱ پیشینه فناوری اطلاعات
۱۶۳ فناوری اطلاعات و ارتباطات
۱۶۴ تفاوت فناوری اطلاعات و فناوری اطلاعات و ارتباطات
۱۶۶ نتیجه گیری

فصل ششم: رابطه یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات ۱۶۹

۱۶۹ یادگیری سازمانی
۱۷۰ یادگیری سازمانی در برخی از پژوهش‌ها
۱۷۱ فناوری اطلاعات
۱۷۱ فناوری اطلاعات در برخی از پژوهش‌ها
۱۷۲ رابطه یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات
۱۷۶ رابطه فناوری اطلاعات و یادگیری سازمانی از نظر پژوهشگران
۱۷۸ رابطه یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات در سایر پژوهش‌ها
۱۸۰ مزایای بهره‌گیری از فناوری‌های اطلاعاتی در امر یادگیری سازمانی
۱۸۲ معایب بهره‌گیری از فناوری‌های اطلاعاتی در امر یادگیری سازمانی
۱۸۲ مدل مفهومی مطالعه
۱۸۳ نتیجه گیری

فصل هفتم: نتیجه‌گیری نهایی و پیشنهادها ۱۸۵

۱۹۸ پیشنهادها
-----	-----------------

۲۰۱ منابع
-----	-------------

پیش‌گفتار

حیات سازمان‌ها در عصر حاضر، در محیط‌های متلاطم امروزی در گرو پارادایم‌هایی متفاوت از گذشته قرار گرفته‌است، که دارا بودن امتیازات رقابتی خاصی را طلب می‌کند، یکی از بزرگترین امتیازهای رقابتی، بی‌شک یادگیری سازمانی است. نقش انکارناپذیر یادگیری سازمانی، در سازمان‌ها بر همگان اثبات شده‌است و از دیرباز از عوامل اصلی ثبات و موفقیت سازمان‌ها بوده‌است، یادگیری سازمانی از دیرباز مورد توجه اندیشمندان بزرگی بوده‌است و ضرورت شناخت دقیق ماهیت یادگیری سازمانی، به‌عنوان مولفه‌ای حیاتی در اجتماع بشر و شاهرگ اصلی بقای سیستم‌های گوناگون، بر کسی پوشیده نیست. افراد با تلفیق روش‌های سنتی و روش‌های نوین یادگیری، در سازمان‌های یادگیرنده به‌عنوان یک کل واحد، تلاش می‌کنند پویایی خود را در چشم‌اندازی مشترک از دست‌نهند، چراکه در غیر این صورت بقای سازمان از جوانب مختلف مورد تهدید قرار خواهد گرفت. در دهه‌های گذشته در پی پیشرفت‌های تکنولوژیک، فناوری اطلاعات توانسته‌است به صورت چشمگیری در تحقق یادگیری سازمانی تاثیرگذار باشد. فناوری اطلاعات به‌عنوان جزء جدانشدنی از یادگیری سازمانی، همچنین ابزاری قدرتمند در مدیریت جهانی در دنیای کنونی تنیده شده‌است و دهکده جهانی نیز با مفهوم یادگیری سازمانی، توأم گشته‌است. با توجه به تعاریفی که از فناوری اطلاعات و فناوری ارتباطات و ارتباطات موجود است، به نظر می‌رسد برخی پژوهشگران تفاوت خاصی میان فناوری اطلاعات و فناوری ارتباطات و ارتباطات قائل نیستند و به مرز ظریف موجود بین فناوری اطلاعات با فناوری ارتباطات و ارتباطات توجه نکرده‌اند و از آنجا که این مطالعه بر پایه مطالعات پیشین است، با مسامحه ممکن است به دلیل رعایت امانت در نقل قول از منابع دیگر، این مفاهیم مترادف یکدیگر عنوان شده باشد. از طرفی این نکته مهم باید در نظر گرفته شود که شالوده اصلی این مطالعه به نوع خاصی از یادگیری سازمانی و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی محدود نشده‌است و سعی شده‌است به چیزی گسترده‌تر و فراتر از معنای لغوی یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات توجه شود.

این کتاب برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده است و نشان‌دهنده نگاهی متفاوت به یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات و بسط چهارچوب‌های اصلی موضوع، است. لذا با توجه به موارد مذکور و نیز کمبود شواهد معتبر در زمینه‌های تعریف یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات و نارسایی‌های موجود در تعیین دقیق و کامل ابعاد، جنبه‌ها و عوامل آن، سبب شد، تا مطالعه حاضر بر پایه هدف اصلی (ارتباط یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات)، طراحی و اجرا شود. از طرفی همان‌طور که خاکی (۱۳۸۴، ص ۱۶۶)، عنوان داشته‌است، هر مطالعه ضمن اینکه، مبتنی بر مطالعات قبلی است، خود نیز مقدمه‌ای است برای مطالعات بعدی. در هر مطالعه‌ای لازم است تفکر و تعمقی که قبلاً درباره پژوهش انجام شده‌است را بررسی کرد و طرح مطالعه تازه را به‌گونه‌ای انتخاب کرد که با مطالعات پیشین ارتباط داشته باشد. بررسی مطالعات در یک زمینه خاص می‌تواند از لحاظ تشخیص مدل مناسب برای تحلیل داده‌ها، کمک به تفسیر یافته‌های پیشین، انتخاب بین توضیحات متفاوت، همچنین نشان دادن کاربردهای مفید، رهنمودهای با ارزشی در اختیار افراد قرار دهد. بنابراین در این کتاب علاوه بر مطالعه حاضر، به صورت مختصر به ذکر چند مورد از مطالعات و پژوهش‌های مرتبط نیز پرداخته شده‌است. در مجموع، آنچه پیش‌روی است در بردارنده موارد زیر است:

- ✓ در فصل یکم این کتاب، به بیان کلیات در مورد موضوع اصلی مورد مطالعه پرداخته شده‌است و سعی شده‌است در این قسمت به مسئله اصلی و اهمیت یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات در شمایی کلی بر پایه اطلاعات اولیه به دست آمده از دیگر پژوهش‌ها و مطالعات گوناگون توجه شود.
- ✓ در فصل دوم، تعاریفی چون: یادگیری، یادگیری الکترونیک، آموزش و آموزش الکترونیک، پیش زمینه‌ای برای درک بهتر موضوع در نظر گرفته شده‌است.

✓ بخش سوم، به مفهوم یادگیری سازمانی پرداخته شده است، و در راستای شناسایی آن از زوایای مختلف تلاش گردیده است.

✓ در فصل چهارم، تعاریفی چون: فناوری و اطلاعات، پیش زمینه‌ای برای درک بهتر موضوع در نظر گرفته شده است. ✓ بخش پنجم، به مفهوم فناوری اطلاعات پرداخته شده است، و در راستای شناسایی آن از زوایای مختلف تلاش گردیده است.

✓ فصل ششم، رابطه‌ای که می‌تواند بین این دو مولفه ایجاد شود، مورد توجه قرار گرفته است. ✓ در فصل هفتم کتاب نیز بر پایه اطلاعات اولیه به دست آمده از دیگر پژوهش‌ها و مطالعات گوناگون و اطلاعات به دست آمده از پژوهشی که این کتاب از آن برداشت شده است، یک نتیجه‌گیری کلی به همراه ذکر چند پیشنهاد از مبحث یادگیری سازمانی و فناوری اطلاعات آورده شده است.

زهرة فرامرزی